

Resultaten RIVM Gedragsonderzoek – meting rond de jaarwisseling

ONDER EMBARGO – uitgebreide online publicatie op 15 januari

Bij deze de belangrijkste bevindingen uit ronde 9 van het vragenlijstsonderzoek Gedrag & Welbevinden (30 dec t/m 3 jan) van RIVM en de GGD'en. 55.000 deelnemers. Veranderingen over tijd betreffen hier mensen die vanaf april hebben deelgenomen (n = 17.308). Omdat de gegevens pas net binnen zijn, geven we meestal de laatste 2 metingen weer (half november vs jaarwisseling).

Overzicht: De ervaren urgentie lijkt hoog, alsook het draagvlak voor en het ervaren nut van de maatregelen. Hoewel er evident winst te behalen is in naleving, blijft deze de afgelopen maanden gelijk of neemt gestaag toe. Deze resultaten bevatten geen duidelijke aanwijzingen voor wat sommigen 'coronamoedigheid' noemen in de zin dat naleving zou verslappen. Wel is er sprake van een negatieve effect op sociaal en mentaal welzijn, met name bij jongeren (zorgelijk).

Er is sprake van flink meer sociale activiteit – helemaal in deze vakantie periode (elkaar bezoeken) - dan tijdens de 1^e lockdown. Handen wassen en afstand houden tijdens bezoek gebeurt minder dan in april. Daartegenover is het testen en thuisblijven bij klachten wel verder toegenomen. De meest voorkomende reden om het huis uit te gaan is voor het doen van boodschappen / winkelen. Dit is een activiteit waar afstand houden problematisch is. Er is ten slotte een flinke stijging te zien in vaccinatiebereidheid.

De **meeste winst** qua naleving lijkt te halen op het vlak van regelmatig en nauwkeurig **handen wassen bij binnenkomst** (thuis, op bezoek); **afstand houden bij bezoek, in de supermarkt, op de werkplek**; en **testen bij klachten en quarantaine**. Afstand houden wordt gemakkelijker bij minder drukte door beperken van bezoek en bevorderen thuiswerken (komt met een prijskaartje qua welzijn en eenzaamheid), en beperken winkel/supermarkt bezoek. Bij de gedragingen waar naleving ondanks hoog draagvlak lager is, lijkt de omgeving vaak een (negatieve) belangrijke rol te spelen (werkplek/gever, winkel inrichting, sociale contacten) of naleving lijkt te botsen met andere belangrijke doelen (welzijn, werk, financieel).

Gedrag: meer bezoek maar ook meer getest en quarantaine

	Ronde 8 11/11 - 15/11	Ronde 9 30/12 - 3/1
1x of vaker bezoek ontvangen afgelopen week	60%	71%
2x of vaker bezoek ontvangen afgelopen week	30%	40%
1x of vaker 3 of meer mensen ontvangen	7%	35%
Bij op bezoek gaan: % dat (bijna) altijd handen wast	63%	63%
Bij op bezoek gaan: % dat (bijna) altijd afstand houdt	56%	45%

Men heeft in de Kerstvakantie elkaar vaker bezocht en daarbij minder vaak afstand weten te houden. Figuur 1 (p3) laat ook zien dat bezoek frequentie fors hoger is dan in april/mei. Werk bezoek is in de vakantie wel gedaald. Het totaal aantal keren dat men naar buiten is geweest in de vakantieperiode lijkt vergelijkbaar met april (gemiddelde ongeveer 13 keer in een week tijd; Figuur 2) en met november (ronde 8). Het % mensen dat in de week voorafgaand tenminste 1x op een te drukke plek is geweest, is niet afgenomen van ronde 8 tot 9 (rond de 40%). Dit is echter wel 10% punt lager dan in september/ oktober.

	Ronde 8 11/11 - 15/11	Ronde 9 30/12 – 3/1
Thuisblijven bij klachten	32%	44%
Testen bij nieuwe klachten	58%	66%
Thuisblijven na BCO waarschuwing GGD	61%	51%
Thuisblijven na coronamelder	50%	52%
Thuisblijven positieve testuitslag	73%	73%

Er zijn meer mensen gaan testen bij klachten en meer mensen met klachten zijn de gehele isolatie periode thuisgebleven. Een groter deel van de testen vonden plaats onder mensen die geen klachten hadden (13% in ronde 8 en 24% in ronde 9). 71% van de mensen die gewaarschuwd waren in de buurt van een besmet persoon te zijn geweest (door de besmette persoon zelf, de GGD of de coronamelder) hebben zich laten testen, wat een deel van het asymptomatisch testen kan verklaren. Mogelijk is het % mensen dat zich heeft laten testen zonder klachten ook toegenomen door mensen die zich 'voor de zekerheid' hebben laten testen vooraf aan de feestdagen. Het lijkt dat volledig naleven van quarantaine na een waarschuwing in het kader van BCO lager was dan in ronde 8 (aantal respondenten [n=847] in deze categorie is wat kleiner dus wat meer onzekerheid).

De andere gedragingen vertonen geen opvallende veranderingen.

Ervaren dreiging door het virus neemt toe; perceptie nut en haalbaarheid van maatregelen stabiel

- De ervaren kans om besmet te raken en hoe ernstig men denkt dat COVID-19 is, ligt hoger dan in april-mei 2020. De gevoelsmatige dreiging van het virus is ook toegenomen (ik denk veel aan het virus/het virus voelt dichtbij/ik maak me er zorgen over etc.): vergelijkbaar met april-mei 2020. De dreiging ('urgentie') van het virus ervaart men dus als relatief hoog.
- Over het algemeen schat men het nut en haalbaarheid van de maatregelen hoog in (>80%)

Welzijn: geen veranderingen, wel opmerkelijke leeftijdsverschillen

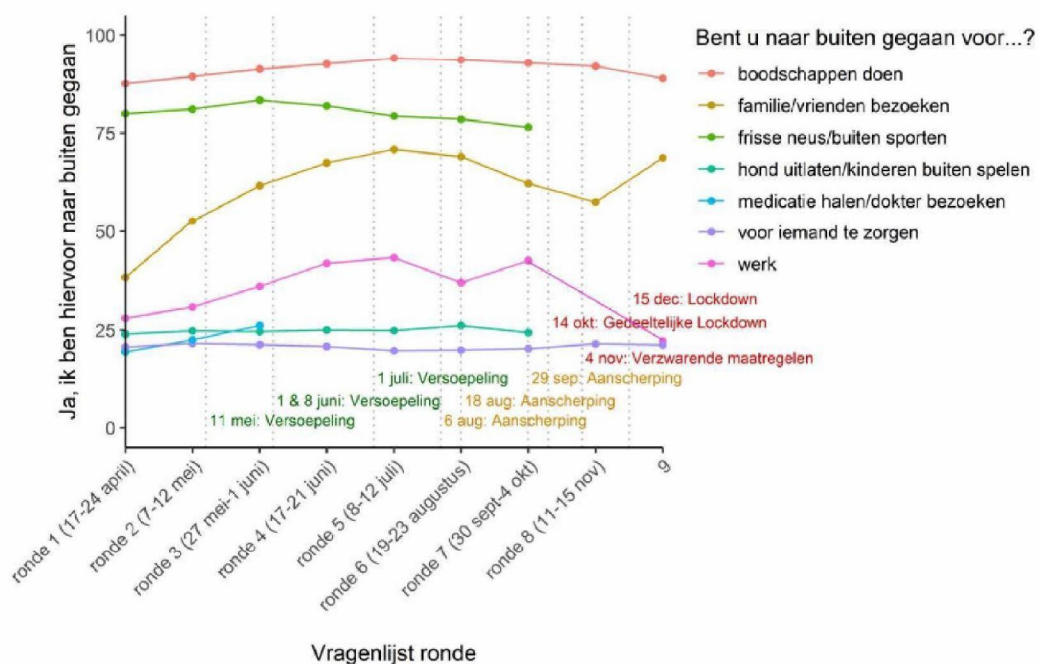
- Eenzaamheid en mentaal welzijn is niet noemenswaardig veranderd ten opzichte van november, maar wel lager dan tijdens de zomermaanden
- Er zijn relevante leeftijdsverschillen: 92% van de 70+ers scoort 'psychisch gezond' tov 78% van de deelnemers tussen 25-39 jaar en 62% van de 16-24 jarigen. En 77% van de jongeren (16 en 24 jaar) zegt (enigszins) eenzaam te zijn versus 65% van de 70+ ers.

Vertrouwen in het beleid van de overheid: daling

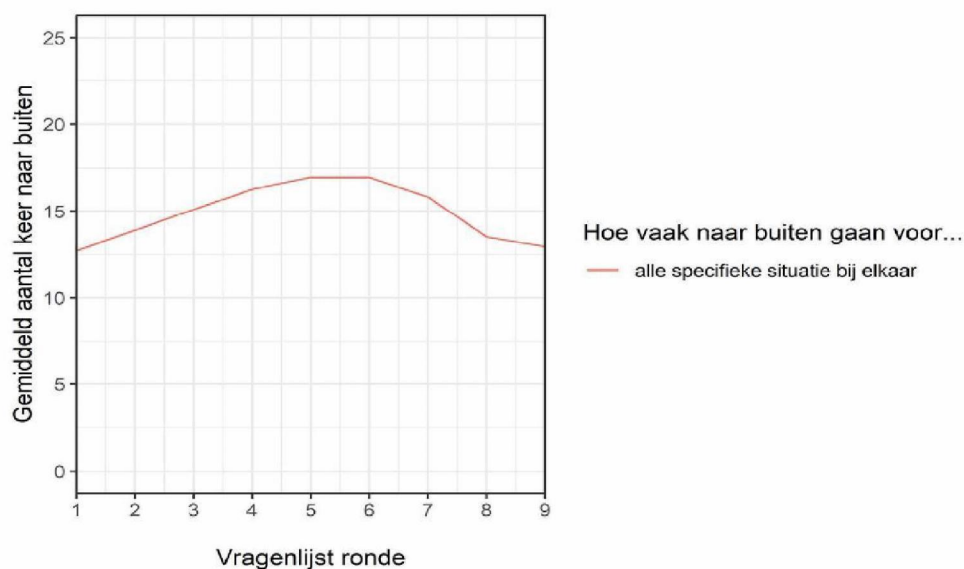
- Er is een forse daling ten opzichte van de vorige ronde: 44% is (zeer) positief over de aanpak van de overheid (58% in november, 43% in september); en 20% is nog maar (zeer) positief over het beleid in Nederland in vergelijking met andere landen (43% in november).
- De dashboard -gedragsdata liet juist een toename in draagvlak voor de maatregelen zien direct na de toespraak in het Torentje (meting 14 – 20 dec). Mogelijk heeft de daling in vertrouwen in beleid te maken met de timing van de meting en berichtgeving rondom het starten met vaccineren.

Vaccinatiebereidheid: forse stijging

- Ruim 80% zegt zich te willen laten vaccineren, dat is een forse stijging ten opzichte van midden november (62%). 5% wil niet en 15% weet het nog niet.

Figuur 1. % mensen dat in de afgelopen 7 dagen tenminste 1 keer naar buiten is geweest voor verschillende doeleinden (negeer incomplete lijnen)

Figuur 2. Gemiddeld aantal keer dat mensen naar buiten zijn geweest in week voorafgaand aan het onderzoek. Dit betreft situaties uit figuur 1 en andere redenen die hier niet zijn weergegeven.